

**Інноваційні форми, методи і технології в післядипломній освіті
педагогів професійної школи**

Ткачук Ганна Едуардівна

*ДПТНЗ «Вінницьке міжрегіональне
вище професійне училище*

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ДІЄВОГО ІНСТРУМЕНТУ РОЗВИТКУ
МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ**

Вступ.

Професійна компетентність педагога в умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), появи і впровадження нових форм і методів навчання, заснованих на використанні Web-ресурсів, повинна безперервно удосконалюватися і оновлюватися як професійними знаннями, знаннями нових технологій навчання, так і сучасними методичними прийомами. Численні дослідження показують, що ІКТ сприяють поліпшенню результатів навчання і підвищують якість викладання. Проте такий аспект, як вдосконалення професійної (зокрема методичної) компетентності викладача спеціальних дисциплін професійно-технічного навчального закладу засобами ІКТ, потребує більш глибокого вивчення.

Необхідно зауважити, що в основному викладачі спеціальних дисциплін не отримують педагогічної підготовки до початку своєї професійно-педагогічної діяльності. Вони освоюють професійну діяльність викладача спеціальних дисциплін емпірично, в навчальному процесі, в процесі спілкування із учнями та іншими викладачами, участі в роботі кафедри і т. д. Такий емпіричний підхід призводить до різного роду проблемам проектування і конструювання

педагогічного процесу. Найчастіше вони сліпо копіюють досвід старших колег, що сприяє поширенню типових, шаблонних підходів до навчання.

У таких умовах актуальним стає пошук ефективних форм і технологій підвищення педагогічної кваліфікації викладачів, націлених на оволодіння ними технологіями педагогічної діяльності та методами творчої діяльності, вдосконалення їх професійної компетентності.

Основна частина.

Незаперечний той факт, що професійна компетентність викладача є одним з найважливіших показників якості його професійної діяльності. Однак, незважаючи на те що цій темі присвячено чимало робіт, поняття «професійна компетентність» має неоднозначність трактувань і безліч визначень. Питання про структуру професійної компетентності також трактується неоднозначно. Це говорить про те, що автори базують дане поняття на різних підставах і включають у його зміст різні компоненти.

У складі професійної компетентності значну роль відіграє методична компетентність, яка визначає практичну діяльність викладача і впливає на ефективність навчального процесу. Методична компетентність пов'язана з вибором технологій навчання, засобів, форм і методів педагогічного впливу, способів формування знань, навичок і вмінь учнів. Методична компетентність - це інтегративна властивість особистості викладача, яка визначає в цілому його готовність і здатність вирішувати методичні завдання в навчальному процесі.

Аналіз досліджень з даної проблеми дозволив Н. А. Нагібіній і Н. В. Іпполітовій [2] зробити висновок, що «методична компетентність педагога:

- Являє собою один з видів професійної компетентності педагога;
- Проявляється в методичній діяльності педагога як одному з видів професійної педагогічної діяльності;

- Висловлює єдність його теоретичної і практичної готовності до ефективного здійснення навчання і виховання учнів;

- Ґрунтується на сукупності психолого-педагогічних, методичних і предметних знань, умінь, навичок, досвіду, мотивації та особистісних якостей, необхідних для якісного виконання навчально-методичної діяльності».

І розглядати «методичну компетентність педагога як інтегративну характеристику суб'єкта педагогічної праці, засновану на сукупності психолого-педагогічних, методичних і предметних знань, умінь, навичок, досвіду, мотивації та особистісних якостей, яка відображатиме готовність і здатність до ефективної методичної діяльності і забезпечує досягнення високих показників у навчанні та вихованні учнів» [2]. Ми приймаємо дане визначення як таке, що найбільш відповідає нашим уявленням.

Говорячи про поняття, не можна не торкнутися питання про його структуру. Специфіка методичної діяльності викладача спеціальних дисциплін професійно-технічного навчального закладу полягає в поєднанні декількох її видів: навчально-методичної, науково-методичної, організаційно-методичної, експертно-методичної.

Таке уявлення дозволило нам виділити в структурі методичної компетентності такі компоненти, як: ціннісно-мотиваційний (інтерес до методичної роботи, постановка і усвідомлення цілей методичної діяльності, наявність мотиву досягнення мети), когнітивний (наявність методичних знань, навичок, умінь, застосування їх у нових умовах, уміння вирішувати методичні проблеми, засвоювати передовий досвід в області методики), технологічний, рефлексивний (методична рефлексія, самокритичність, самоконтроль, самооцінка), оціночний.

Структура методичної компетентності допускає процес її формування в русі від одного рівня до іншого. На думку багатьох дослідників (Кожухов К.

Ю., Бондаренко І. В., Кузьміна Н. В., Соловова Н. В. та ін.) Існують такі рівні формування методичної компетентності:

1) **адаптивний** – спрямованість методичних знань і умінь на рішення методичних завдань з урахуванням реальних умов;

2) **репродуктивний** – сформованість цілісних уявлень про методичну діяльність (методичне забезпечення і супровід навчального процесу, знання про методики викладання навчальної дисципліни);

3) **прагматичний** – цілеспрямованість, стійкість і усвідомленість шляхів і способів методичної діяльності;

4) **інтегративний** – високий ступінь активності педагогів і результативність методичної діяльності.

Методична компетентність викладача формується в інформаційно-освітньому середовищі з використанням ІКТ (інтернет, Web-технології, електронні конференції, мережеві співтовариства та ін.), а також в умовах безперервної самоосвіти. Робота в даному середовищі дозволяє активізувати і направити процес створення як традиційних, так і електронних навчальних матеріалів шляхом формування прикладних навичок, раціонального вибору програмних засобів для роботи із зображеннями і документами. ІКТ виступають у ролі «електронного тьютора», захоплюючи і навчаючи одночасно. Особливо це характерно для молодих викладачів, які виростили в умовах повальної комп'ютеризації.

Для цього повинна бути забезпечена готовність викладача до процесу використання ІКТ для самостійного підвищення кваліфікації. Тобто, необхідно, по-перше, забезпечити мотиваційну готовність педагога до самостійної самоосвітньої діяльності; по-друге, створити відповідні умови, перш за все створити інформаційно-комунікаційну освітнє середовище в процесі підвищення кваліфікації; по-третє, забезпечити необхідними засобами (освітні Web-ресурси), що дозволяють самостійно підвищувати кваліфікацію.

Існує велика кількість технологічних рішень для освітнього процесу. Це є результатом вагань викладачів, як вибрати правильне ІКТ-рішення для самого себе. Тому необхідно знати переваги та недоліки ІКТ-інструментів у методичній діяльності та визначити, який вид освітніх ІКТ-інструментів підходить до конкретних умов навчального процесу та особистості самого викладача.

Основні переваги:

- адаптивність: пристосування ІКТ до індивідуальних особливостей викладача;
- керованість: в будь-який момент можлива корекція змісту, структури, способу подачі матеріалу і самого процесу навчання;
- інтерактивність і діалоговий характер процесу навчання;
- можливість комбінування різних форм представлення інформації (текстової, графічної, анімації, відео, аудіо).

Недоліки: недостатня комп'ютерна грамотність викладача; відсутність контакту з викладачами інформатики; в робочому графіку викладача не відведено час для дослідження можливостей інтернету; існує ймовірність, що, захопившись застосуванням ІКТ, викладач перейде від розвивального навчання до наочно-ілюстративних методів.

ІКТ як інструмент підвищення методичної компетенції дозволяють викладачеві, який опанував ними:

- використовувати знання у сфері ІКТ в освітньому процесі;
- розуміти ідеологію, стратегію і тактику сучасної освітньої політики та активно в неї включатися;
- вільно орієнтуватися в різноманітті ІКТ-систем з метою вибору найбільш затребуваної і найбільш підходящої як самому викладачеві, так і до змісту

дисципліни викладання, гнучко комбінувати різні ІКТ в залежності від потреб аудиторії і рівня сприйняття змісту навчального матеріалу;

- розробляти електронні навчально-методичні матеріали, в тому числі і навчально-методичні комплекси дисципліни;
- вирішувати дидактичні, методичні та інші професійні завдання за допомогою електронних засобів навчально-методичного, навчального призначення, володіти інструментальними засобами їх розробки і технологіями підготовки ілюстративних, навчальних та контрольних-тестуючих матеріалів.

Висновки.

Отже, використання ІКТ у підвищенні професійної компетентності викладачів спеціальних дисциплін є соціально-економічної потребою, а викладацька діяльність, реалізована без застосування інформаційних технологій, не може вважатися сучасною. Перехід до інноваційної професійно-педагогічної діяльності можливий лише за умови досягнення високого рівня педагогічної майстерності, усвідомлення цілі, змісту і цінностей педагогічної праці, перспектив розвитку освіти не стільки як економічного, скільки як культурного і соціального феномена.

Список використаних джерел та літератури

1. Цирікова Н. П. Формування професійно-педагогічної компетентності викладача вузу непедагогічного профілю в процесі педагогічної діяльності: автореф. дис. ... Канд. пед. наук: 13.00.08. Магнітогорськ: Магнітогор. держ. ун-т, 2007.
2. Нагібіна Н. А., Іпполітова Н. В. Сутність поняття методична компетентність педагога // Науковий пошук: Вісн. кафедри педагогіки та психології. 2013. № 3. С. 56-57.
3. Ярошевич О. В., Зеленівська Н. В. Трансформінг викладацької діяльності в умовах глобальної інформатизації освітнього процесу //

Інформатизація освіти - 2012: педагогічні основи розробки та використання електронних освітніх ресурсів: матеріали міжнар. науч. конф., Мінськ, 24-27 жовтня 2012 Мінськ: БДУ, С. 450-453.